

‘De gunstige tijd’

Brief voor de Veertigdagentijd 2017

Willem Jacobus kardinaal Eijk, aartsbisschop van Utrecht

Broeders en zusters in Christus Jezus onze Heer,

Vanaf Aswoensdag houden wij als gelovigen veertig dagen lang innerlijk onze adem in. Wij zijn dan in afwachting van wat komen gaat: de viering van het hoogfeest van Pasen. In de Veertigdagentijd worden wij eraan herinnerd dat wij zondig en sterfelijk zijn: “Zie, de dagen van inkeer zijn aangebroken om zonden te delgen en de ziel te redden; zie, de gunstige tijd dat men opgaat naar de heilige berg van Pasen” (*Romeins Martyrologium*, 2008, blz. 35). Dat het nu ‘de gunstige tijd’ is, vloeit voort uit de tweede Schriftlezing van Aswoensdag, waar Sint Paulus ons laat weten dat God zegt: “Op de gunstige tijd heb Ik u verhoord, op de dag van het heil ben Ik u te hulp gekomen. Nu is er die gunstige tijd...” (2Kor 6,2).

Met Pasen vieren wij de kern van ons christelijk geloof, dat Christus omwille van de vergeving van onze zonden aan het kruis is gestorven en voor ons uit de dood is opgestaan, om ons voor te gaan naar het huis van de Vader. De Veertigdagentijd is voor ons echter geen passief aftellen naar Pasen; het is een tijd van actieve voorbereiding, van ‘dagen van inkeer’. Wij houden gedurende die periode een innerlijke ‘voorjaars schoonmaak’, een opruiming waarbij ‘alles weg moet’ dat tussen ons en de levende Heer instaat alsook tussen ons en een medemens. En dat kan nogal wat zijn. Wij verzamelen in ons leven voortdurend de nodige ballast die het onderhouden van onze relatie met de Heer en met elkaar kan belemmeren of zelfs ernstig heeft verstoord of verbroken.

In onze voorbereiding op Pasen is het dan ook van belang de stilte te zoeken om de stem van God in ons geweten, in ons hart, onze ziel te horen. Stilte is anno 2017 bepaald niet vanzelfsprekend. Wij leven in een tijd waarin echte stilte schaars is geworden. Veel mensen snakken evenwel naar rust en stilte. Niet voor niets draaien de gastenverblijven van kloosters overuren. Het gaat bij de behoefte naar rust niet alleen om het ontvluchten van (bijna) alomtegenwoordige geluiden. Belangrijker nog is het verlangen naar innerlijke rust. Wij staan in onze samenleving voortdurend in verbinding met onze omgeving. Met name sociale media doen een permanent beroep op onze aandacht en laten zich maar moeilijk negeren. Wij zijn daardoor constant met signalen bezig die van buiten op ons afkomen en komen nauwelijks toe aan een innerlijk leven. En dit is wel een voorwaarde om Gods stem te kunnen horen en een relatie met Hem te onderhouden.

In die sociale media gaat het vaak niet om positieve berichten, integendeel. Sociale media vertonen steeds meer de kenmerken van een verbaal slagveld. Het publieke debat heeft zich grotendeels verplaatst naar sociale media, waarbij een duidelijke verhitte is opgetreden. Van naar elkaar luisteren en uitwisselen van argumenten is vaak geen sprake meer, boosheid is de primaire emotie. Dat geeft velen onrust en voedt veel onbehagen.

Sociale media en ook internetfora zouden eigenlijk voorzien moeten worden van een digitale waarschuwingssticker: “Ieder mens moet vlug zijn om te luisteren, maar langzaam om te spreken, langzaam ook om toornig te worden” (Jak. 1,19). Oorlog en geweld maken

slachtoffers, maar de aanvallen op personen via de sociale media doen dat ook: “Velen zijn gesneuveld door de snede van het zwaard, maar niet zoveel als er gesneuveld zijn door de tong” (Jezus Sirach 28,20).

Het zal vruchtbaar zijn om het eigen innerlijk vaker tot ‘stiltegebied’ uit te roepen, vooral in de Veertigdagentijd. Want het is in de stilte dat God zich laat horen. Dat merkt ook de profeet Elia als hij na een tocht van veertig dagen en nachten door de woestijn hoort dat hij de Heer zal ontmoeten op de berg Horeb, de berg van God. Elia heeft zich daar teruggetrokken in een grot en wacht af wat komen gaat: “Voor de Heer uit ging een zeer zware storm, die bergen deed splijten en rotsen verbrijzelde. Maar de Heer was niet in de storm. Op de storm volgde een aardbeving. Maar ook in de aardbeving was de Heer niet. Op de aardbeving volgde vuur. Maar ook in het vuur was de Heer niet. Op het vuur volgde het suizen van een zachte bries. Zodra Elia dit hoorde, bedekte hij zijn gezicht met zijn mantel, ging naar buiten en bleef staan aan de ingang van de grot” (1Kon. 19,11-13). Elia heeft juist in deze zachte bries God herkend.

Net als Elia bracht Jezus veertig dagen door in de woestijn; in stilte, gebed en vasten (Mt. 4, 1-11, Lc. 4,1-13). Op het eind van deze dagen probeerde de duivel Hem te verleiden. Tevergeefs: Christus laat niets of niemand tussen Hem en Zijn Vader komen. Dit voorbeeld van Jezus wil ons inspireren en bemoedigen.

Met onze Heer Jezus zijn wij – ieder van ons persoonlijk en als Kerk tezamen – veertig dagen ‘in de woestijn’; een periode van (meer) stilte, gebed en vasten. Die tijd – deze ‘gunstige tijd’ – wordt ons gegeven om onze band met God en met onze naaste(n) te verdiepen en zo nodig te herstellen. Daarbij hoort ook het geven van aalmoezen ofwel van hulp bieden aan noodlijdenden.

Een ‘moderne nood’ is eenzaamheid: er zijn mensen die tussen de kieren van de samenleving zijn gevallen. Deze mensen – vaak ouderen – verkeren in een situatie van permanente stilte, een stilte die hen isoleert. Het is een taak van ons allen om dat isolement te doorbreken en te zorgen voor onderlinge verbondenheid – in de Veertigdagentijd en daarna.

Als wij op Aswoensdag het askruisje ontvangen, dan is dat een uiterlijk teken van de weg die wij willen gaan: die van de innerlijke bekering van het hart, ja van heel ons leven, naar God toe.

Het ontvangen van het askruisje duidt de toestand aan “van de zondige mens die zijn schuld uitwendig voor de Heer belijdt en aldus zijn verlangen naar innerlijke bekering uitdrukt, in de hoop dat de Heer hem genadig zal zijn. Met dit teken ook begint de weg van de bekering die uitloopt op de viering van het sacrament van boetvaardigheid in de dagen vóór Pasen” (Congregatie voor de Goddelijke Eredienst, Brief over de voorbereiding en viering van het Paasfeest *Paschalis sollemnitatis*, 21).

Van harte wens ik u een verstillende en gezegende Veertigdagentijd toe; een tijd waarin onze band met de levende Heer wordt versterkt en ons hart zich verder opent voor de ander. Daartoe immers wordt deze ‘gunstige tijd’ ons door de Heer zelf gegeven.

Utrecht, Aswoensdag 1 maart 2017

+ Willem Jacobus kardinaal Eijk,
Aartsbisschop van Utrecht